

ČLANCI

Prof. dr. sc. Franjo Bačić*

ZAPOVJEDNA ODGOVORNOST posebno s obzirom na ratne zločine prema četirima Ženevskim humanitarnim konvencijama iz 1949.**

U prvom dijelu razmatra se pitanje zapovijedi u kaznenom pravu, odnos nadređenog i podređenog kad u izvršenju zapovijedi podređeni ostvari kazneno djelo. Bitno je pri tome razlikovati je li naredba obvezujuća ili nije. Nije obvezujuća ona naredba koja vodi izvršenju kaznenog djela. S tim u vezi analizira se kaznenopravni status jedne i druge osobe.

U drugom dijelu polazište je da se kaznena odgovornost zapovjednika za propuštanje dužnog nadzora tretira na temelju učenja o garantu i garantnim obvezama, konkretno onoj o dužnosti kontrole nad trećom osobom.

Govorio bih o temi naznačenoj u naslovu sa čisto stručnog, kaznenopravnog aspekta, i to u vojnoj sferi, u dva dijela:

I. općenito o zapovijedi u kaznenom pravu, o kaznenopravnom odnosu nadređenog i podređenog,

II. o zapovjednoj odgovornosti kao garantnoj obvezi prema spomenutim Ženevskim konvencijama.

I. NADREĐENI I PODREĐENI

Problematika vojne zapovijedi standardni je dio materijalnog kaznenog prava, obično locirana pri razmatranja razloga o isključenju protupravnosti. U centru pažnje je odnos nadređenog i podređenog u vezi s kaznenim djelom podčinjenog.¹

Na vojnom području, za kazneno je pravo temeljni stav da se dužnost poslušnosti zasniva na zapovijedima koje obvezuju podređenog. Sve zapovijedi vojnog

* Prof. dr. sc. Franjo Bačić, red. profesor Pravnog fakulteta u Zagrebu, u mirovini

** Izlaganje održano na Okruglom stolu o "zapovjednoj odgovornosti", Trakošćan, 23. i 24. ožujka 2001, u organizaciji HHO i HPC.

¹ V. J. Buturović, članak u JRKKP, 3/1975; v. i D. Babić, članak u Glasniku adv. komore AP Vojvodine, 10/1959. V. Roxin, Strafrecht, Alg. Teil, 1977, str. 674, i tamo navedenu njemačku literaturu.

starješine ne obvezuju podređenog. Iako u vojsci kao temeljni strukturalni princip važi obvezatnost izvršenja naređenja koja se tiču službe, ipak se to načelo ne provodi striktno do kraja. Podčinjeni je oslobođen dužne poslušnosti da izvrši naređenje ako ono vodi izvršenju kaznenog djela. Znači, neobvezatnost naređenja ograničena je na kaznena djela. Tu za podčinjenog postoji dužnost protustajanja. Ako ostvari tu neobvezujuću naredbu i izvrši kazneno djelo, njegovo je djelo protupravno i za njega, neovisno o tome je li znao za neobveznu prirodu naredbe.

Prema tome, ne traži se apsolutna, slijepa poslušnost. Dopušta se podčinjenom da u navedenim granicama ispituje pravnu dopuštenost zapovijedi. U koliziji dvaju interesa - poštovanje vojnog načela poslušnosti i poštovanje pravnog poretka (nepovređivanje dobara zaštićenih kaznenim pravom) - prednost je dobio ovaj drugi interes.²

Što se tiče krivnje za to protupravno djelo podčinjenog, on će biti kazneno odgovoran ako zna da ostvaruje kazneno djelo, ili je to - s obzirom na okolnosti koje su mu poznate - sasvim očito, i mogao je to spoznati bez nekog posebnog razmišljanja i ispitivanja. Ili na drugi način rečeno, neće biti kazneno odgovoran ako je iz opravdanih razloga smatrao da ga naredba obvezuje ili ju je u danim okolnostima morao takvom ocijeniti. Pri samom kažnjavanju podčinjenog može se prema danoj situaciji naći osnova za blaže kažnjavanje po temelju smanjene količine krivnje.

To bi po kaznenom pravu u odnosu prema protupravnosti i krivnji bila pozicija podređenog u odnosu prema zapovijedi starješine.

Što je s kaznenom odgovornosti starješine? Kakva je kaznenopravna kvalifikacija za njegovo naređenje koje vodi izvršenju kaznenog djela?

Teorija nudi više različitih rješenja, a i naš opći dio KZ ima neke odredbe za to relevantne. Po teoriji u opciji su: posredno počiniteljstvo, poticanje, supočiniteljstvo, paralelno počiniteljstvo.

Ne bi išlo rješenje da je zapovjednik poticatelj na izvršenje djela. To je, s jedne strane, u protivnosti s odredbom čl. 35/4. KZ po kojoj su poticatelji osobe koje ne vladaju počinjenjem djela, što se ne bi moglo reći za zapovjednika iza kojeg stoji vojna organizacija i njegov autoritet kao zapovjednika. Takva solucija ne bi bila ni u skladu sa stvarnom ulogom zapovjednika. Kao poticatelj on bi imao tek rang sudionika sa sporednom ulogom.

Ne bi zadovoljavala ni solucija da je zapovjednik tzv. posredni počinitelj, u smislu izvornog učenja o toj kaznenopravnoj figuri, tj. da status izvršioca djela netko dobiva za to jer zlorabeći neposrednog, direktnog počinitelja ima vlast nad njim, pa je taj neposredni, direktni počinitelj obično golo sredstvo u rukama onog koji djeluje iz pozadine. Danas ipak tu figuru veći broj uglednih autora

² V. Leihleiter, *Der rechtswidrige verbindliche Befehl*, 1995.

proširuje i izvan onog što je ulazilo u klasično shvaćanje posrednog počiniteljstva, pa se kao model posrednog počiniteljstva tretiraju i situacije kad je neposredno djelujući potpuno kriv za učinjeno djelo i ima sve oznake počinitelja djela. Tu onda onaj koji djeluje iz pozadine dobiva status (posrednog) počinitelja uz uvjet da se neposredno djelujući javlja kao bilo koji lako zamjenljiv pojedinac, vezan za jedan organizacijski aparat moći. Posredno se počiniteljstvo onog koji djeluje iz drugog plana zasniva na tome da on raspolaže vlašću jedne organizirane sile, da djeluje snagom i autoritetom jednog organiziranog aparata.³

Treći su opet za tezu da se u tom odnosu nadređenog i podređenog s obzirom na počinjeno djelo radi o supočiniteljstvu. Premda se ne da negirati veliko značenje doprinosa zapovjednika u počinjenju kaznenog djela, što je jedan element za supočiniteljstvo, otkloniti bi trebalo tu soluciju jer nema za tu kaznenopravnu figuru onog bitnog elementa - zajedničke odluke o počinjenju djela.⁴

Za neke teoretičare, dalje, onaj koji djeluje iz pozadine paralelni je počinitelj s obzirom na njegovo oslanjanje na određene strukture vlasti i moći. To je opet u neskladu sa suštinom institucije same, jer je za tu konstrukciju paralelnog počiniteljstva određujuće da se radi o dva ili više počinitelja koji djelo ostvaruju postupajući jedan neovisno o drugome, bez svijesti i odluke o zajedničkom postupanju.⁵

I sam bih se priklonio soluciji da je u odnosu nadređenog i podređenog najbliže realnosti uzeti da, pod prethodno opisanim posebnim uvjetima, postoji posredno počiniteljstvo i kad je neposredno djelujući i sam skrivljeno ostvario protupravno djelo. To bi odgovaralo i našem KZ koji određuje (čl. 35/1) da postoji počiniteljstvo kad pojedinac posredstvom druge osobe počini kazneno djelo.

Međutim, kod ratnih zločina taj problem odnosa zapovjednika i podređenog naš KZ rješava na poseban način. Naime, naš KZ u konstrukciji zakonskih opisa ratnih zločina ide drugim, posebnim putem, izvan tih prethodno navedenih teorijskih shema, i dolazi, čini se, do zadovoljavajućeg rješenja.

Po toj konstrukciji ide se po dva kolosijeka. Odvojeno, posebno se inkriminira kažnjavanje onoga koji naređuje izvršenje djela i kažnjavanje onoga tko slijedom naredbe djelo izvršava. Moglo bi se reći da se tu radi o dva samostalna, posebna kaznena djela, bez obzira na njihovu smislenu, suštinsku povezanost kroz odnos - naređenje i izvršenje naređenja. Radi se i o dva odvojena neposredna počinitelja tih djela. Jedan je onaj tko je izdao zapovijed za izvršenje

³ Tako Stratenwerth, Schweiz. Strafrecht, Allg. Teil I, str. 317, i Schönke-Schröder, Kommentar, 25. izd., str. 432; po navodima tog komentara tako i Lange, Roxin, Esser.

⁴ Za supočiniteljstvo Jescheck, Lehrbuch des Strafrechts, Allg. Teil, str. 607, 4. izd.; tako i Jakobs, po navodu Jeschecka.

⁵ Tako Bockelmann, Strafrecht, Allg. Teil, str. 191, II. izd.

ratnog zločina, radnji opisanih u bićima tih djela, drugi je onaj koji je zapravo izvršio to djelo. Tako onda imamo i dva načina izvršenja djela ratnog zločina. Jedan način je naređenje da se djelo izvrši, drugi je način čin neposrednog počinitelja koji ispunjava zapovijed.

Djela su po zakonu dolusna.

Za zapovjednika sam je ratni zločin dovršen izdavanjem zapovijedi koje je dovelo do izvršenja radnji, jedne ili više njih, zabranjenih u zakonskom opisu djela. Djelo postoji kao dovršeno i kad naredba nije izvršena, odnosno kad u njezinoj provedbi nisu ostvarene zabranjene radnje iz zakonskog opisa ratnog zločina.

Zapovjednik bi bila osoba koja je po položaju ovlaštena da izdaje zapovijedi, ili je na to ovlaštena po dužnosti koju vrši, ili osoba koja je s obzirom na konkretne okolnosti u položaju da izdaje obvezatne naredbe. U taj krug ušli bi oni koji su dali okvirnu zapovijed za operaciju, akciju, radnje, koje donose izvršenje ratnog zločina. Zatim oni koji su to bliže operativno razradili po pravilima vojne struke i zahtijevali izvršenje toga. Ulaze dalje i oni koji su neposredno, bliže ili dalje od mjesta operacija, direktno rukovodili akcijom ili dijelom akcije.

To je prvi krug odgovornosti zapovjednika. To su slučajevi njegove direktne odgovornosti.

II. ZAPOVJEDNA ODGOVORNOST KAO GARANTNA OBVEZA

Drugi krug je odgovornost zapovjednika osnovana na nečinjenju, na propuštanju činjenja koje je on bio dužan poduzeti i koje bi otklonilo ostvarenje štetnih posljedica iz bića djela. Baš nečinjenje javlja se tu kao radnja izvršenja kaznenog djela, u našem slučaju ratnih zločina. Tada se tako izvršena ta djela uključuju u veliki korpus omisivnih kaznenih djela, drugu veliku grupu kaznenih djela u sustavu kaznenog prava definiranih karakterom radnje izvršenja - tim nečinjenjem. Na žalost, ne poznam presude Haaškog suda i njegovu interpretaciju odredbi o zapovjednoj odgovornosti utemeljenoj na nečinjenju. Zato mogu kod ovog segmenta teme samo analizirati odgovarajuće propise.

Temeljni propisi za to su odredbe Dopunskog protokola I. iz srpnja 1977, uz Ženevske konvencije iz 1949. god., kao i odredbe Statuta Međunarodnog kaznenog suda za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava na području bivše Jugoslavije od 1991. godine. To su čl. 86. i 87. Protokola i čl. 7. Statuta.

Po čl. 86. Protokola postoji kaznena odgovornost nadređenog za ova djela koja počini podređeni: - ako je znao, vezano za dani slučaj, ili je imao informacije koje su mu omogućile da zaključi, pod okolnostima koje su vladale u to vrijeme, da je podčinjeni izvršio ratni zločin, a nije poduzeo sve moguće mjere da u granicama svoje moći do toga ne dođe odnosno da to spriječi; - da je znao ili je mogao po prethodno opisanim okolnostima zaključiti da će podređeni izvršiti

kazneno djelo, a nije to spriječio odnosno suzbio. U situaciji kad nije znao da je djelo izvršeno, a mogao je to znati, može se raditi i o nehajnoj odgovornosti, o čemu se ništa ne govori u Statutu. Radi se o nekom neodgovornom obavljanju zapovjedne dužnosti. Pitanje je zaslužuje li to kvalifikaciju ratnog zločina.

Tako je i po čl. 7. Statuta: nadređena osoba kazneno je odgovorna ako je znala ili je imala razloga znati da će podređena osoba počiniti ratni zločin, ili ga je već počinila, a nije poduzela potrebne i razumne mjere da to spriječi. Taj članak predviđa i odgovornost nadređenog kad nije poduzeo potrebne mjere da se kazni počinitelja. Sam Protokol u čl. 86. to ne predviđa kao temelj odgovornosti nadređenog. Sasvim je dvojbeno da bi se odgovornost nadređenog u slučaju takvog propusta mogla kvalificirati kao ratni zločin. I sam Statut, kad u čl. 7/1. navodi osobe koje su odgovorne za ratne zločine iz nadležnosti suda, ne spominje takvo postupanje. Tu se kaže da je odgovorna ona osoba koja je planirala, poticala, naređivala, počinila ili na drugi način pomagala i sudjelovala u planiranju, pripremi ili izvršenju spomenutih zločina.

Važna je ovdje i odredba čl. 25/2. našeg KZ, koja je i teorijski u redu. Po toj odredbi kazneno je djelo počinjeno nečinjenjem ako je počinitelj koji je pravno obvezan spriječiti nastupanje zakonom opisane posljedice kaznenog djela to propustio učiniti, a takvo je propuštanje po djelovanju i značenju jednako počinjenju tog djela činjenjem. Treba istaknuti, a iz spomenute odredbe to je vidljivo, da se mora raditi o pojedincu koji je pravno obvezan spriječiti određene posljedice.

Sam naš KZ tako u toj odredbi uspostavlja kaznenopravnu figuru tzv. garanta. Za delikte nečinjenja općenito, za materiju koju razmatramo posebno, kategorija garanta je ključna. Tu je locirana problematika zapovjedne odgovornosti nečinjenjem. Ta kategorija garanta opće je prihvaćena u teoriji i praksi. Radi se o pojedincu na strani kojeg u opasnoj situaciji za zaštićena dobra postoji posebna pravno utemeljena obveza da otkloni takve opasnosti, da spriječi nastupanje štetnih posljedica. Sama pravna obveza temelji se na njegovoj ulozi, položaju, dužnostima, ovlastima koje ga stavljaju u određeni odnos sa zaštićenim dobrom, na crti otklanjanja od njega mogućih štetnih posljedica. Ako taj pojedinac, taj garant, nije poduzeo ono što se od njega pravno očekuje, ono što je bio dužan u funkciji nadzora da spriječi nastupanje posljedica iz zakonskog bića djela, on je za ostvareno djelo odgovoran kao njegov počinitelj.⁶

Same garantne obveze u pravilu nisu označene u zakonskim opisima kaznenog djela (riječ je o tzv. zakonski nereguliranim garantnim djelima nečinjenja). Tu zakonsku prazninu popunila je teorija, što je praksa i prihvatila, kroz svoje tzv. funkcionalističko učenje o garantu. Teorija, imajući na umu opći, prirodni

⁶ O garantu, garantnim obvezama, zaštitnim i nadzornim, v. Bačić, *Kazneno pravo*, Opći dio, str. 147 i sl., izd. 1998.

smisao i sadržaj garantne funkcije, oslanja se na dva bitna sadržaja: zaštitu i nadzor, pa na te dvije ideje konstituira niz garantnih obveza. Polazeći od toga, modelirano je više zaštitnih odnosno nadzornih garantnih obveza.

Nas ovdje interesiraju samo nadzorne garantne obveze. Preciznije, samo jedna između njih - garantna obveza na osnovi obveze nadzora nad trećom osobom. To je temelj za odgovornost zapovjednika. Polazište je uloga pojedinca kao vojnog zapovjednika koja ga funkcionalno stavlja u određeni odnos obvezatnog nadzora prema djelatnostima podređenih, naročito u mogućim situacijskim pozicijama kad djelatnosti podređenih mogu dovesti do štetnih posljedica. Radi se o dužnosti kontrole da ne dođe do mogućih štetnih devijacija u situacijama koje su predviđene zakonskim opisima ratnih zločina, a na relaciji odnosa nadređenog prema podređenom. Dužnost je i obveza zapovjednika, po njegovoj funkciji, potvrđena svakako i vojnim propisima, da ima puni nadzor i kontrolu u svom području zapovijedanja. To je upravo i pravna osnova za taj tip garantne obveze. Ona se tako temelji na stvarnoj punoj vlasti zapovjednika u sferi njegove odgovornosti u odnosu prema postupcima njemu podređenih osoba. Neispunjenje tih obveza čini ga odgovornim - kao počinitelja djela - za delikte proizašle iz djela podčinjenih. Zapovjednik nije ispunio svoje dužnosti nadzora i kontrole.

Sve se to pokriva širokim formulacijama, prethodno navedenim, iz čl. 86. Protokola odnosno čl. 7/3. Statuta Suda: da je nadređeni znao ili je morao (mogao) znati da podređeni može izvršiti djelo, a to nije spriječio, uvijek uz propuštanje poduzimanja razumnih mjera da se spriječe odnosno suzbiju nedjela podčinjenih. To pretpostavlja dobru informiranost zapovjednika, kao i obvezu da je uspostavljen, održavan sustav izvještavanja, zahtjev da bude stalno obavještavan o stanju u sektoru pod njegovim zapovjedništvom. U zanemaranju tih i drugih sadržaja uključenih u funkciju nadzora mogu ležati temelji za odgovornost zapovjednika na liniji propuštanja nadzora. Traži se za odgovornost kod delikata nečinjenja vezanih za propuste u nadzornoj funkciji zapovjednika još i to da se utvrdi povezanost tih propusta i samih učinjenih djela, u smislu konstatacije da ne bi došlo do počinjenja kaznenih djela koja se zapovjedniku stavljaju na teret ako bi te mjere kontrole bile poduzete. Trebalo bi pri tome inzistirati na stavu da ocjena - da bi propuštene mjere nadzora mogle spriječiti štetne posljedice - treba imati toliki stupanj vjerojatnosti da graniči sa sigurnosti (s tim, naravno, da se, kako se radi o hipotetskom sudu, nikada ne može računati s apsolutnom sigurnosti).

Svuda kod garantnih obveza, pa i ove o obvezi nadzora i kontrole nad trećom osobom, priroda je materije takva da ostavlja dosta prostora za kreativnu djelatnost suda, za sudske ocjene i procjene, kako pri utvrđivanju postojanja same garantne obveze tako i s obzirom na granice obveze garanta. Ne radi se tu o nekim pravim, regulativnim normama eksplicitne naravi. Uspostavljene garantne

obveze više su neke norme smjernice, pravne linije i putokazi. One su svakako načelno determinirane, široko pravno uokvirene. One više upućuju na okolnosti, na činjenice i činitelje koji se moraju uzeti u obzir za određivanje njezina sadržaja, a da ne diktiraju sam pojam.

Odlučujuće ostaje sučevo vrednovanje, ocjenjivanje zapovjedne odgovornosti. Kod tipa spomenute garantne obveze posebno je otvoreno pitanje dokle se na zapovjednoj vertikali protežu obveze nadzora i kontrole u odnosu prema onom što se dešava na niže pozicioniranim funkcijama. Tu čvrstog odgovora nema. Mora se poći od dane situacije. Značenje same situacije u vojnom smislu, širina vojnog angažiranja, smisao akcije koja se provodi, postojeći vojni planovi, u njima zacrtane uloge zapovjednika na raznim razinama, sam karakter vojnih jedinica (npr. radi li se o profesionalnim vojnicima, dobrovoljcima, prisilno mobiliziranim i sl.) - mogli bi biti neki elementi za to dokle u vojnoj hijerarhiji ide obveza nadzora i kontrole.

Postoji opasnost da se ekstenzivnim tumačenjima šire i granice odgovornosti garanta, uz opasnost za prava i slobode pojedinca. Nesigurnosti se mogu ublažiti ako se načelan, inače logičan i realan funkcionalistički pristup kreiranju modela garantnih obveza dograđuje, dopunjuje pozitivnim propisima, u ovom našem slučaju - vojnim propisima. Na zapovjednoj vertikali mogle bi se tim propisima preciznije odrediti ovlasti zapovjednika određenog ranga i njihovi međusobni odnosi da bude transparentno u kojoj je mjeri njihovo angažiranje bliže ili dalje, direktnije ili posrednije u odnosu prema određenim događajima, zadaćama, akcijama i sl. Osim toga, pri određivanju postojanja same garantne obveze odnosno njezinih granica bilo bi posebno važno da za ovu specifičnu materiju - vojnu problematiku zapovjednika kao garanta - budu angažirani vojni stručnjaci, a s obzirom na neizbježno prisutne elemente međunarodnog ratnog prava, i stručnjaci za međunarodno javno pravo.

Treba istaknuti da zapovjedna odgovornost sama po sebi nije objektivna odgovornost. To treba posebno naglasiti. Krivnja garanta nije objektivna odgovornost. Garantna djela nečinjenja imaju svoju određenu subjektivnu stranu: krivnja nije tu upitna, postoji razrađeni koncept krivnje za te delikte. Ona je u biti ista kao kod svih drugih kaznenih djela, s tim da je kod svih garantnih delikata nečinjenja sadržajno nešto bogatija s obzirom na prirodu tih delikata, posebno s obzirom na okolnost da su to zakonski neregulirana djela nečinjenja. Tako i kod vojnih garantnih djela treba za krivnju utvrđivati ono što se općenito traži kod svih garantnih djela nečinjenja. Djela po zakonu su dolusna, namjerna. Intelektualna komponenta dolusa, klasično determinirana, ima i dodatni specifični sadržaj u tom smislu da počiniteljeva svijest mora obuhvatiti činjenične okolnosti određene situacije, koje zapravo određuju ono što se zove garantna pozicija. Uz to za krivnju se traži, kao i kod svih djela činjenja i nečinjenja, i svijest o protupravnosti. Ovdje, kod zapovjedne odgovornosti, svijest o garantnoj

obvezi. Svijest i da na određenom zapovjedniku leži obveza da djeluje po liniji zapovijedanja u smislu kontrole i nadzora, kako bi se u djelovanju vojnih jedinica, pojedinaca, otklonile, spriječile štetne posljedice, koje odgovorajaju zakonskim opisima djela kod određenih ratnih zločina. I Protokol i Statut Međunarodnog suda ostavljaju mjesta i za nehajnu odgovornost (čl. 7/3. Statuta).

Summary

COMMAND RESPONSIBILITY, WITH SPECIAL REGARD TO WAR CRIMES ACCORDING TO THE FOUR GENEVA HUMANITARIAN CONVENTIONS OF 1949

The first part of the paper discusses in general the question of command in Criminal Law through the relationship between the superior and the subordinate. The second part discusses command responsibility as a guarantee obligation.

The starting point of the discussion in the first part is that the obligation to follow orders is based on commands that oblige the subordinate. Commands that lead to the execution of a criminal offence are non-binding. If the subordinate executes such commands, his action is against the law and he will be held responsible if he is aware that he is performing a criminal act, or if this is perfectly obvious to him from the circumstances known to him. The superior will be held responsible as an indirect perpetrator through use of the authority and the apparatus of an organised force. Other theoretical possibilities – abetment, complicity, or parallel perpetration, are dismissed. Special emphasis is given to the direction taken by the Criminal Code of the Republic of Croatia, which in the case of war crimes incriminates the commander and the subordinate separately, distinguishing two separate war crimes, in spite of the fact that there is a causal nexus by chain of command.

In the second part of the paper, the responsibility of the commander is discussed as an offence of inaction based on his guarantee obligation. The fundamental provisions relating thereto are Articles 86 and 87 of the Additional Protocol I, from July 1977, besides the four Geneva Conventions already mentioned, and Article 7 of the Statute of the Hague International Tribunal. The key issue for the offences of inaction is the category of a guarantor, generally accepted both in theory and practice. Specifically in question is the guarantee control obligation on the supervision of a third person. Article 25 paragraph 2 of the Criminal Code of the Republic of Croatia regarding the guarantor fits thereto. It lays down the difficulties both in respect of the existence of the guarantee obligation and its limits, leaving a wide space for the creativity of the judge, but also danger for the security and rights of the people concerned. This is especially the situation with commanders of different levels involved in a particular case, action, operation, etc. The paper asks for military provisions to define the authority of commanders at each level in more detail, their relations regarding supervision and control, etc. Where criminal responsibility for a specific offence on the basis of guarantee obligation is raised, the paper asks that the existence of the guarantee obligation and its limits be determined by military experts and experts for international public law, including the law of war.